

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8⁻, ZA DIJAKE KRON 6⁻; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10⁻, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13⁻

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. :: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 2. MARCA 1916 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 27

Na vzburkanem Jadranu: Naš podmorski čoln zasleduje italijansko-francosko vojno brodovje.

Snidenje in slovo.

Crtica z besarabske fronte. — Francè Žužek.

Začetkom septembra 1914 je bil prideljen naš polk ogrski pehotni diviziji in je tvoril jedro napadalne čete v oddelku med bistrim Dnjestrom in Seretom v se-

naglico nazaj, nazaj, samo nazaj. Ustavili smo se bili enkrat, a ruski naval je bil prehud, presilen. Držali smo do zadnjega diha, ker naši fantje ne gredo nazaj brez povelja, čeprav so na mestu vsi mrtvi. Naš vojak zarentači in — drži, da ga ne premaknejo vsi svetci z njegovega mesta. Tako je bilo tudi tedaj, a vse zastonj!

Bili smo se in bili, pa je prišlo ravno v zadnjem hipu povelje: »Splošno umikanje! Smer tista velika hiša na planjavi! Reši se, kdor se rešiti more! Zbrati se za trenutek; nato smo pa skočili in tekli nazaj, da smo komaj lovili sapo. Kdor je bežal takrat, bo pač pojmil, kaj se pravi, bežati v neredu. Za gozdom smo se zbrali in prešteli svoje vrste, med katerimi je manjkal marsikateri rojak. Nato smo korakali nazaj, malo pobiti in poparjeni izprva, kasneje smo se pa razvneli, zavriskali in zapeli kot včasih pod vaško lipo ob tihih poletnih večerih.

Ustavili smo se na levem bregu Dnjestra in pripravili vse potrebno za vzprejem Rusov, ki jim pa niso posebno dišali nadaljni napadi, kajti zbiti so bili tudi sami dovolj. Par dni smo čakali, da se ravnemo in kavsnemo spet, a zastonj! Kar naenkrat pa pride povelje, naj se pripravimo na pohod, kajti vsak čas odidemo na besarabsko mejo k svoji diviziji.

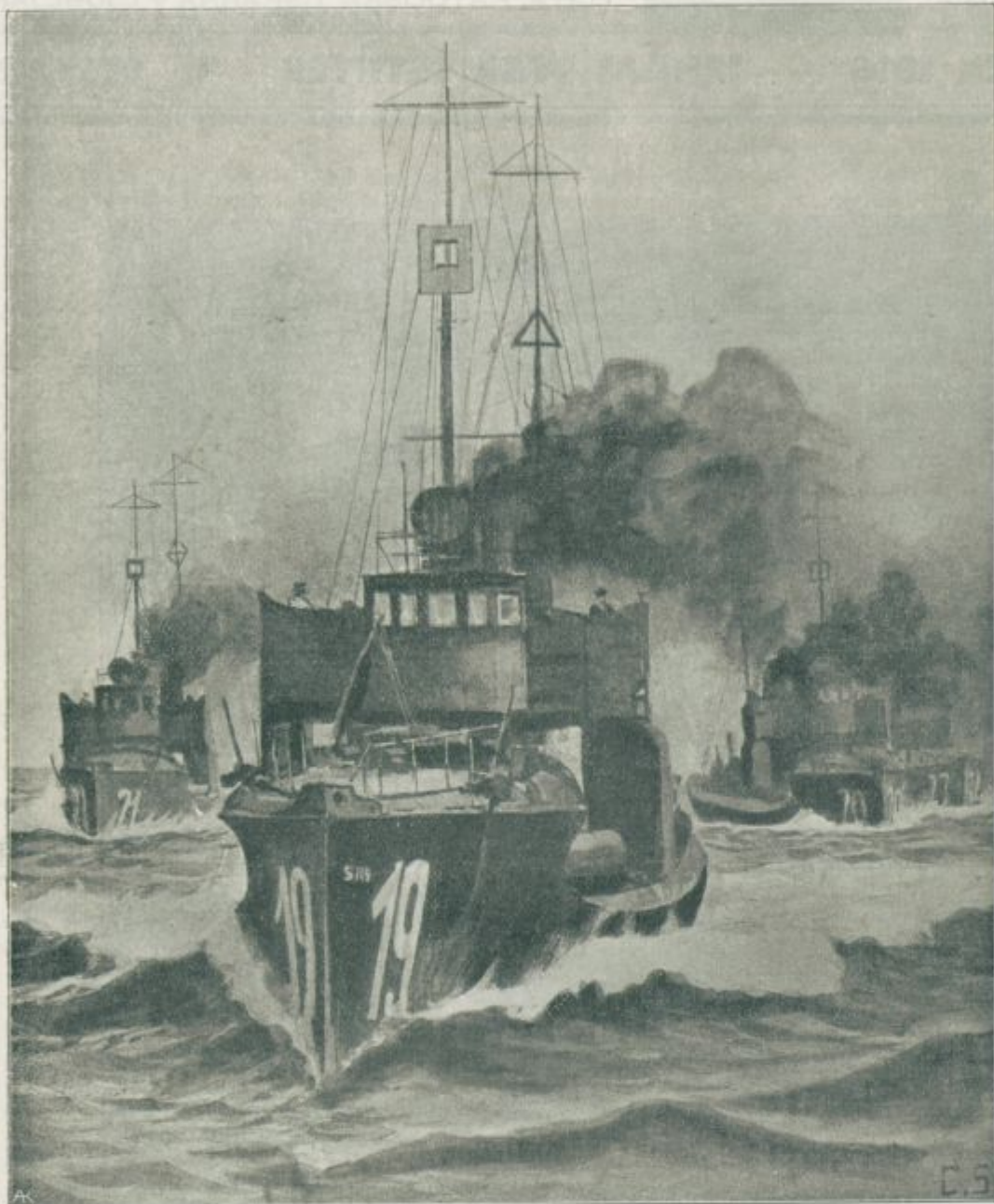
»Napadli bomo spet,« je pripomnil nekdo.

»Najbrže napadajo že Rusi, pa se boje, da ne prodro fronte, zato jo bo rinil naš Janez tja, ker le on ne beži,« je menil drugi, ki je imel čepico postrani.

Tako in podobno so ugibali kot vedno, ko je prišlo povelje za pohod. V fronti se ti reče samo: »Bodi pripravljen! V toliko in toliko minutah gremo!« Drugega ne izveš nič. Kam, kako, zakaj, ta vprašanja strme neodgovorjena vate.

Pa smo odkorakali in korakali od dveh zjutraj pa do poldne. Legli smo, popili vsak malo črne kave, potem pa spet: »Pokonci, naprej! Marš, marš!« Zganile so se dolge pohodne kolone in se premikale komaj vidno naprej. Vojaštvu so se krivil hrbti pod težkimi bremenami in korakalo je tiho, resno. Sempatja je onemogel kdo, se zgrudil, in sanitejec ga je krepčal iz stekleničice.

Pod večer smo prišli do neke vasi, kjer smo se ustavili in prenočili ter se odpočili. Bili smo — hvala Bogu! — na cilju, približno v kotu, kjer se stikajo Galicija, Bukovina in Besarabija. Drugi dan smo šli v postojanke, ki še niso bile dodelane in kjer je bilo sto in sto sledov o bojih, ki so se bili tam pred tremi tedni. Tedaj so mirovali Rusi in mi. Rusi so imeli opravka na Rusko-Poljskem in na svojem

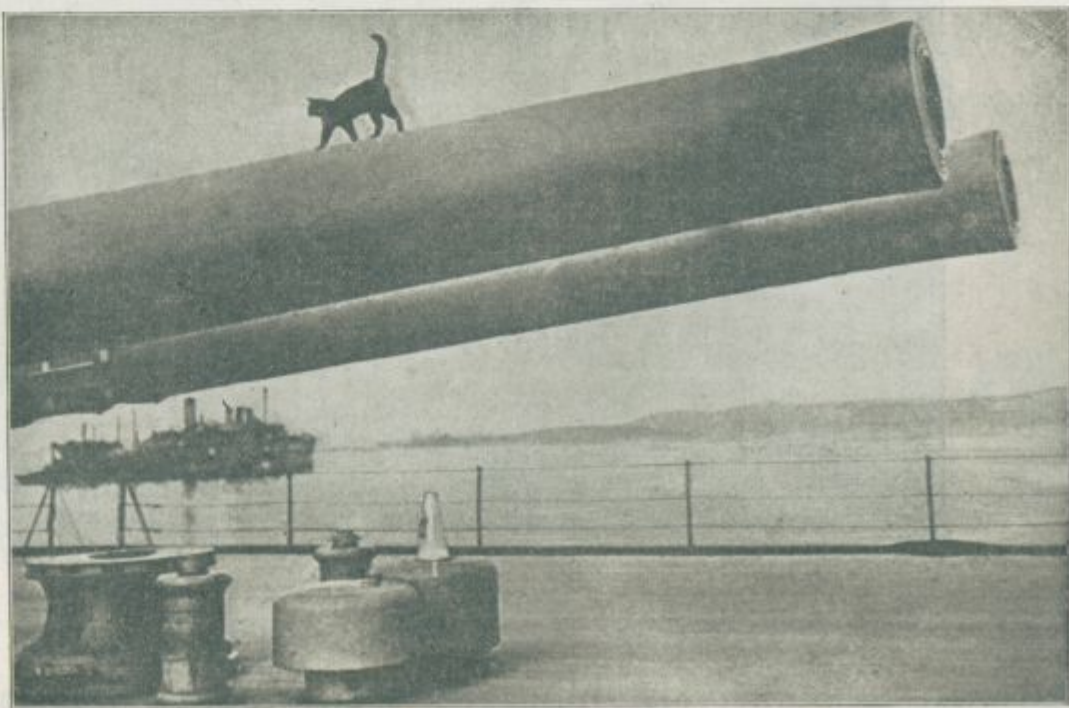

Torpedi pred napadom.

verovzhodni smeri. Odločno smo zgrabili tedaj Rusa, ga vrgli in zasledovali s tako naglico, da je komaj odnašal pete. Ustavil se je bil šele na bregovih kot belouška zvitega Sereta in nam pripravil ne prav preveč prijazen vzprejem. Teden dni so bobneli topovi in tulili pesem smrti, bobneli, rohneli in želi. Sledil je napad za napadom, in redčile so se vrste neprekosljivih naših borcev. A če vztraja kdo, vztraja gotovo kranjski Janez! Zagnali smo se ob ruske mase, zatopotale so strojnice, zaškrtnilo je železo ob železo, planjava je zadrhtela v vzklikih ranjencev, — in v pol dne smo si izsilili prehod čez reko.

Prevladala je na obeh straneh onemoglost, zato je prenehalo za par dni mesarsko klanje. Izmenjali smo se z nekim drugim polkom, da se odpočijemo od nečloveških naporov zadnjih dni.

Osnajžili smo se, posušili in naspali, pa je spet zadonela slovenska pesem čez neizmerno gališko plan. — Rusi so pa ojačili med tem časom svoje poražene čete in napadli, ko se ni menda nihče nadejal. Še preden smo mogli mi na pomoč, so prodrli našo bojno vrsto, in šlo je z grozno

Topovska cev bojne ladje.

desnem krilu, kjer jih je prav tedaj ogrožal Hindenburg, mi smo bili pa tudi preslabi. Pripravljali smo se za zimo. Gradili smo dvonadstropne postojanske, opletali jih s protjem in kopali vsekrižem po planjavi najrazličnejše jarke, ozke in široke, za pehoto in konjenico, celò za topništvo.

Naravnost sijajno vreme smo imeli tedaj. Cele tedne je sijalo solnce kot spomladi, le noči so bile malo neprijetnejše in hladnejše. Kopali smo, kadili in se pogovorili včasih, kako je bilo takrat v — starih časih — — —

Opoldne in proti mraku se je splašilo po navadi topništvo, a ponoči je bilo spet vse mirno, le poljske straže so motile zdaj pa zdaj s posameznimi streli tišino boje ukrajinske noči. —

Tako so nam potekali trije tedni. V zadnjih dneh smo bolj hiteli z delom, kajti

bila je tu prva polovica oktobra, in začel je pritiskati — zlasti ponoči — mráz. Rusu, ki ima jako bistro oči, to seveda ni bilo prav in začel nas je preganjati s šrapneli in granatami, da smo imeli vsak dan najmanj enega mrtvega in povprečno šest do deset ranjenih. V Bukovini, od katere nas je ločil le Dnjester, so se pa bili skoro dan za dnem ljuti boji. Poslušali smo vse to in vedeli, da ni daleč čas, ko se bo zagnal Moskal ob naše vrste s svojimi masami in da bo veljalo spet: »Ali, — ali!«

Zadnje dni je bila naša stotnja v rezervi v nekem globokem jarku za hribčkom, kjer smo delali obširne barake za zimo. Bili smo sicer koj za rojno črto, a brez nevarnosti, ker nas ni mogel zadeti noben strel, marveč so leteli vsi daleč čez nas. Tudi nas ni mogel izvohati Rus v kljub svojemu izvrstnemu nosu. Delali smo po-

gube, ki niso bile ravno pregrozne, a majhne tudi ne.

In res se je pojavila že drugi dan pred nami pehota v čisto novih oblekah in rdečih lic.

»So že tu, naši novi fantje so tu!« je šlo od ust do ust.

»Na zdravje, kako je, kako?« so nas pozdravljali.

»Bo že, bo že, le Mice nam bolj porredkoma pišejo,« odgovori eden starih, a nasmehne se ne, le dva oblačka dima spusti naenkrat iz pipe.

Padala je opazka za opazko, jaz sem pa gledal, ali bom zapazil kje kak znan obraz, ali ne. Namignil in namuznil se mi je marsikdo, a poznal nisem nobenega; najbrže so bili vmes moji novinci od kadra, ki sem jih bil učil.

Kolona koraka, koraka. —

Rešilna obleka, ki vzdrži človeka sedem dni nad vodo.

Sport na naši križarki.

časi in pokopali padle junake, ki jih je doletela pre-zgodnja smrt daleč od doma tam na gališki planjavi.

Pričakovali smo vsak dan novih fantov, ki imajo priti vsak čas, da nadomestijo naše iz-

Zdaj, — nihče drugi ni!

»Tone!«

Zganil se je in pogledal v nasprotno stran.

»Tone!« ponovim glasneje.

Pogleda in strmi. — Ne pozna me.

»Me ne poznaš, Tone?«

»O, si ti Francè? Kako si se izpremenil! Šele po glasu sem te spoznal. Po-

Podlistek.

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

In ni vedela, kaj naj si misli in napravi. Le v nedoločnem občutku, ne da bi se ji misli odele v besedo, je upala in želela, da se ne bi nikoli več zbudil iz svoje nezavesti; tako bi se razrešila vsa strašna vprašanja, ki so ji vstajala. Njen izražen strašni sum je bil potrjen. Da, pustila se je preslepiti in poročila je gobavca. Kakšne druge strašne reči je vsebovalo njeno odkritje, na to si niti upala ni misliti. Vedela je, da je bolezen neozdravljiva, in v tej strašni dolgi noči sta se borila v njenem srcu občutek strašne prizadete krivice in občutek obupa. Nad njeno glavo je brnela

plinasta svetilka; tuptam so se razlegli v njeno sobo pritajeni koraki služabništva na mehki preprogi pred njenimi vrati; včasih je slišala iz daljave lajanje psa in ropot voza. Sedela je kakor okamenela in strmela v praznino. Zdaj pa zdaj je stopila pred zrcalo, da bi brala na svojem smrtnobledem obrazu, če ni še znorela. Kakor v sanjah, kakor bi bila mesečna, je od časa do časa stopila v spalnico moža, kjer je služabnica nezavestnemu pokladala na čelo rjav, z vinskim octom napojen papir. Nemo je opazovala blede poteze in poslušala težko dihanje. Nato se je spet vrnila v sobo in obsedela v starem nepremičnem položaju, dokler je ni želja, da bi odvalila strašno dušično moro, spet gnala iz sobe. Ko je tako sedela in si klicala v spomin preteklost in kaj vse se je zgodilo pred njeno poroko, se je naenkrat spomnila pisma prijateljice. Stopila je k pisalni mizi in ga vzela iz predala.

O, kako preroško je bilo pisano — to pismo iz Indije! Vsaka beseda se je zdela, da nastopa proti njej in jo ubija s svojo smrtno resničnostjo.

»In usodepolni nikoli več! Da, ta nikoli več! Hoče reči, da se nikoli več ne povrneš med gledalce, da ne moreš nikoli več biti gledalec, temveč samo igralec.«

»O, kako res!« si je mislila gospa Outram, položivši pismo v naročje. »Nikoli več! Ena sama življenjska izkušnja — in nikoli se ne da zbrisati!«

Brala je naprej.

»Toda kdo hoče še biti srečen? Nihče. Jaz vsaj vidim, kako polovico sveta tepta svojo srečo z nogami.«

»Kako res!« si je mislila. »Jaz, celo jaz, kako sem zaigrala svojo srečo. Da, bila sem srečna, vsaj razmeroma, ker nisem poznala ne skrbi ne strahu. Poznala sem samo koprnenje, ki bi ga bila morala zadušiti. O Bog, če je kateri, zakaj ni na svetu nobenega kresala duhov, nobenega sredstva, da bi lahko spoznali strašne značaje, na katere nas hoče usoda navezati.«

Dvignila je spet pismo in brala:

»Ubogi papisti, ki se skoraj v vsem motijo, imajo prav, da smatrajo zakon za neločljiv. Da, treba bi bilo stroge postave, da bi se zakon niti po smrti ne dal ločiti;

sušil si se, posušil.« Stisnila sva si roke in si pogledala za trenutek iz oči v oči.

O, kako sladko je snidenje s prijateljem, ko si že mesece in mesece pogrešal sorodne duše!

»Tone, kar sedi malo, pa se pogovoriva.«

»Moram naprej, da mi ne odidejo.«

»Ne boj se! H kateri stotnji si pridelen?«

»K sedmi.«

»Dobro. Vem prav natančno, kje so njene postojanke. Pogovoriva se malo, nato te pa spremim do tja.«

Sedel je in odložil nahrbtnik, ki ga je bil utrudil.

»Si bil štirinajst dni na dopustu, ali ne?«

»Da, ravno ob košnji, ob največji vrši.«

»Kako si se pa imel? Dobro, kaj?«

»Tako, veš, Francè, tako! Prav dobro, a bilo mi je grozno dolgčas in pusto. Pa

tesno mi je bilo pri srcu, tako tesno, da je nemogoče povedati. Veš, kosil sem, rad bi bil malo zavriskal, pa mi kar ni šlo. Vedno mi je hodilo na misel, da je ne bom kosil nikoli več, tiste sočnate trave na naših Mlakah. Brusil sem koso, pa mi je pela: »Ne boš nič več, ne boš nič več, samo še zdaj, samo še zdaj!«

»Ne bodi smešen, Tone, ne,« sem ga pomirjeval, a bilo mi je grozno hudo in beseda mi ni šla prav iz ust.

»Nič smešen, Francè! Poznaš me, da nisem bil nikoli zajčji, in ne bojim se jih, če jih pride pet. A tu te pihne lahko vsak smrkovček, kaj moč!«

»Pa vendar ne misliš pasti?«

Molčal je in se bridko nasmehnil.

»Nekam čuden si, Tone!«

Skomizgnil je z rameni in dejal: »Vedno sem bil odkrit napram tebi, tudi danes bom. Glej, ko sem šel prvič gori, sem bil drugačnega srca, rekel bi, neumen ali nepremišljen, in nič ne bi bil porajtal, če bi bil padel takoj. Bil sem ranjen in sem prišel na dopust. Da si ti videl, kako sta se mi postarala v teh mesecih oče in mati. Za deset let najmanj, Francè! Delal sem, oče me je gledal, pa so mu prišle solze v oči. »Kaj pa jokate, oče?« sem vprašal, dasi sem slutil, zakaj. »Kaj ne bi!« je dejal. »Celo življenje sem se trudil in pehal za otroke, izmed katerih si mi ostal le še ti. In ravno sem mislil, kako te oženim, in se veselil, da ti morem prepustiti domačijo brez dolga, pa izbruhne vojska.«

»Ne bojte se, oče, saj ne bom padel!« — »Bog vedi!« je rekel. »Prvič te je Bog varoval, ali te bo tudi v drugo?« Molčal sem in delal.

»No, to ni posebnega! Saj so tudi naši jokali!«

»Veš, je bilo drugače kot ponavadi; in tudi meni je namigavala vest, da sem zadnjič doma. Pre-

misli, Francè, je, veš, res hudo! Oče in mati sta stara, domačija je velika, in jaz, sin — edinec, sem dan na dan na tehtnici. Če padem, se podre vsa stavba, ki sta jo zidala oče in mati na mojo podlago. Ostaneta sama, starca brez pomoči, in domačija postane vdova.«

Obmolčal je, v očesu mu je zablestela solza, meni je pa šlo skozi meso in mozeg s čudno grozo: »Domačija — vdova, domačija — vdova.«

Vstal je in se oprtal.

»Moram naprej, se pogovoriva pa še po poti kaj.«

»Francka menda ni bila tako žalostna in čudna kot ti in tvoja dva stara,« sem mu ponagajal.

Tonetu se je zjasnilo obličje. »To je pa res, to! Kadar sem govoril z njo, sem bil vedno drugačnih misli in niti na misel mi ni prišla smrt. Veš, je še vedno kot je bila: Rdeča, sveža, nedolžna in urna, da se ti še vedno zasučje kot na krožniku. Pa oče in mati vesta, da jo imam.«

»Menda ne?«

»Res, prav res!«

»No, in?«

»Vesela sta in prosita le Boga, da pridem še živ in zdrav nazaj, pa jo vzamem.«

Učitelj Silvester, vojni ujetnik v Sibiriji.

Slovenski častniki 17. pešpolka za soško fronto ob novici, da je Lovčen padel in da se je Črnoğora podala.

za vsakega človeka je dovolj, če se mu odkrije samo en svet in ne več.«

»Prav res, prav res, moja ljuba Edith!« je pripomnila gospa Outram. »V kolikor pride v poštev sklepanje novih zvez! Bog ve, meni zadostuje ena sama preizkušnja. In če bi si ta — ta — mož upal drugo nesrečnico zapeljati v tako strašno zvezo, bi res ne bil zanj noben peklenški ogenj dovolj pekoč. Toda zakaj neločljiv? Bomo videli, če je v tej deželi postava in pravica, bo gospa Outram prosta, preden poteče nekaj mesecev. Zdravnik ve vse in lahko priča. In kaj je pijanost, surovost, nevera, nepremagljiva zoprnost v primeri s takim vzrokom?«

Toda ko je premislila možnost ločitve z vso njeno sramoto in javnim razkritjem ter si morala sama sebi priznati: »Če spravim zadevo pred sodišče, kakšno strašno sodbo bodo izrekli nad menoj? — Gobavčeva žena in radi tega sama gobava!« — ji je upadel pogum. Z ene edine rešilne poti je bila spet sunjena v močvirje obupa, kjer se ji je resničnost zdela manj strašna ko možnost.

»Končam z bridkimi solzami,« se je glasil konec.

»O, Edith, Edith!« je ihtela uboga žena in solze so ji padale na pismo. »Tudi jaz plakam! O, zakaj nisi bolj razločno povedala!«

Čez nekaj hipov je spravila pismo in ga položila na stran. Nato je spet šla k tistemu, ki je tako surovo, brezvestno oskrnil njeno življenje. Zdelo se je, da lažje diha, in služabnica je dejala:

»Ne jemljite si stvari tako k srcu, madame! Jaz mislim, da se kmalu zave. Ravno kar je ječal in nekaj mrmral. Zdelo se mi je, kakor da je Vaše ime.«

»Kako strašno, četudi nezavedno norčevanje!« si je mislila. Služkinji je dejala: »Jaz mislim, da se moraš podati k počitku. Lezi par ur. Jaz že lahko sama čujem toliko časa.«

»Vi ste spanja bolj potrebni ko jaz. Če se boste preveč vdajali žalosti, postanete bolni. Poizkušajte in lezite. Če bi se kaj izpremenilo, Vas bom poklicala.«

Gospa Outram je odšla v sobo. Zanj, si je mislila, sploh ni več spanja.

Nato je storila nekaj nespametnega, nekaj, kar bi bilo nespametno za vsakega človeka, kaj šele za ženo v takem duševnem razpoloženju. Hotela je vedeti. Pozbila je, da »znanje poveča skrbi«. Kakor zločinec se je splazila po stopnicah v jedilnico. Tu je odprla majhno omarico s knjigami in izvlekla zvezek konverzacijskega leksika. Z nekim občutkom krivde ali boljše rečeno razburjenosti, s katerim se človek napravlja k nevarnemu podjetju, se je tihotapila s težkim zvezkom v svojo sobo in s tresočimi rokami odprla besedo »Gobavost«. S strahom in vendar z nestrpnostnim pričakovanjem, da se pouči o strašni stvari, je brala dolgi stolpec, brala o morebitnih vzrokih bolezni, o njenih znakih in posledicah, o različnih vrstah z različnimi strašnimi spremljajočimi sledovi, kakor gnojno meso, odgnili udje, razjeden obraz, odpadajoči členki. Smrt pri živem telesu, ki je strašnejša ko resnična, ker to spremlja strašna muka polne zavesti in brezmejnega obupa. Bilo je vse bolj strašnejše, kakor si je predstavljala. In bilo jo je še bolj groza in žalost, ko je brala, da

»Kako si se pa poslovil od nje?«
 »Kako si pa čuden, čemu me dražiš?«
 Smejala sva se oba, in veselilo me je, da sem ga spravil v dobro voljo in mu pregnal tužne misli.

tak! Danes misli, da mu ne more nihče do živega, a jutri bo ravno nasprotnega mnenja. Dolgo sem premišljal in že sem dremal, kar se oglase topovi tik za nami in pojo peklenko pesem kot še nikoli:

udarce njihovih krampov. Naznanili so to nazaj, in topništvo je prišlo na planjavo, ker je bilo sicer zadeti nemogoče.

Dve uri in pol so gremeli topovi, Rusi so odgovorili sem pa tja, a njihovi streli

Franc Berčnik

iz Konjic, padel je 1. novembra 1914 na bojišču. Bodi ti lahka zemlja gališka!

Franc Ješe

iz Žaloš, Dobrava pri Podnartu, član izobr. društva, padel 11. nov. 1915 ob Soči, pokopan v Gorici. N. v m. p.!

Ivan Mašič

iz Povirja pri Sežani, padel v Galiciji dne 19. januarja 1916. Večni pokoj tvoji duši!

Jožef Podobnik

z Vojskega, obč. svet., predsednik kmet. podr., ud okr. šol. sveta, umrl na Gališkem v Kolomeji. Bog ti daj večni mir!

Anton Pogačnik

iz Zvirč pri Trziču, je padel na laškem bojišču. Počivaj v miru!

Anton Radenšek

iz Krmpolja pri Boštani, član Orla, je padel 16. novembra 1915 na južnem bojišču. Pokoj ti in mir!

Prišla sva po jarku do sedme stotnije, si segla v roke in se poslovila kot se poslove dobri prijatelji.

To je bilo krog desetih dopoldne. Rus je kaj hitro opazil premikanje za našo črto in nam voščil po stari navadi, ki je pa seveda še niso poznali naši pradedje, dober dan s šrapneli in granatami. Imel je naš voj, ki je kopal jarek, dva ranjena in enega mrtvega. Pokopali smo ga popoldne. Rus je streljal večinoma s težjim kalibrom, naši so mu seveda tudi odgovarjali polagoma cel dan, pod mrak so se pa razkačili na obeh straneh in kانونada je bila taka, da nisem ločil strela od strela.

Že sem bil vesel, da je napočila noč in da bo spet mir. Legel sem in premišljeval snidenje s Tonetom. Ni se mi zdelo posebno važno, ker je bil tako malosrčen in mislil le na smrt, saj je človek nehote vedno

Bim, bim, bim, bim! Bev, bev, bev, bev!

»To bo poljsko in gorsko topništvo,« si mislim. »Pa kaj naj pomeni, da so pripeljali baterije kar na planjavo?«

Stvar so mi razložili drugi: Pri eni naših stotnij so delali Rusi podkope in so bili že tako blizu, da so naši čutili

so leteli daleč čez Dnjester tja v Bukovino. Kasneje smo zvedeli, da so padale naše granate natančno na ono mesto in zbile čisto vse, da ni ostala niti miš živa.

Pa Rus se je maščeval koj zjutraj. Ogrožena je bila sedma stotnja, ki ji je streljalo rusko topništvo ravno v bok,

Pokop padlega junaka v Tolminu.

Stolni kanonik mariborski:
† Jernej Voh.

torej naravnost v strelski jarek. Že navsezgodaj zjutraj se je začel ogenj. Mi v rezervi se nismo posebno zmenili zanj, le vedeli smo, da bomo zopet kopali grobove.

je bolezen neoporekljivo nalezljiva, ko je brala, kako se lahko leta in leta brez vsakega znaka hrani v telesu, a končno vendar pokaže svojo grozo. Brala je, kako so vlade vseh dežel bile sklenile, da vsakterega, ki je stopil na okužen otok ali katerokoli stanovanje gobavih, izpahnejo iz človeške družbe. Zakoni, ki se ozirajo samo na vseobči blagor, se ne zmenijo za trpljenje malega števila, ki ga z ozirom na večino žrtvujejo.

Bilo je strašno. Uboga žena je opazovala svoje bele prste, kakor bi ji bili že otekli; otipala si je ušesa, kakor bi videla dneve, ko ji odpadejo gnila in razboljena. In v srcu ni imela milosti, da bi molila: »Moj Bog! Tvoja volja naj se zgodi!« Samo studila se je sama sebi radi usode, ki jo brezdvomno zadene. Toda glej! Ko so njene muke prikipele do vrhunca, je prišlo v njeno srce olajšanje.

Prečitala je članek do konca in hotela knjigo zapreti. Kar ji je pogled obstal na sledečem članku »Gobavost v srednjem veku«. In čitala je dalje in čitala o raznovrstnih, deloma častitljivih, deloma tolažljivi-

vih obredih, s katerimi je izločila cerkev iz družbe žrtve strašne bolezni in jih obdala s krščanskim usmiljenjem in krščansko ljubeznijo. In nesrečneži niso bili žrtve svoje bolezni, temveč zmagovalci. Brala je o velikih delih, ki so jih izvršili gobavci v svoji izobčenosti, o velikem številu po cerkvi proglašanih svetnikov, ki so bili gobavi, o pesnikih, ki so se proslavili s svojimi pesmimi po širnem svetu, dočim so sami sedeli v kočah za gobave, in — srce se ji je hotelo ustaviti — kaj je stalo tu? — »In vemo, da so žene povečini rajše šle v hiše za gobave, kakor pa bi se bile pustile ločiti od mož, ki so jim bile v ljubezni vdane.« — Njena bela roka je obstala na odprti knjigi, dočim si je izkušala predstaviti prečitane besede.

Videla je nesrečnika vstati po pogrebnih obredih, ki so pomenili, da je gobavost nekakšna družabna smrt ter v svojih molitvah, rotenju in zavijanju gobavega človeka v črno ogrinjalo enačili pogrebnim obredom. Videla je človeka, kako je zvonil z zvončkom in opozarjal vsakega zdravega, naj se mu izogne s pota, da se ne

naleze bolezni, ki je puhtela iz njegovega telesa; videla ga je, kako je zapustil bivališča ljudi in se skril v oddaljenem kraju, kjer je bil obsojen k življenju izobčenja, kjer ga ni nikoli več pozdravil človeški glas, kjer ga ni razveselil človeški obraz; in videla je junaške žene, ki jim je bilo iz usmiljenja dovoljeno, da so smele biti deležne strašnega trpljenja, videla jih je, s kakšno radostjo so zapustile dom in sorodnike in sladko veselje družabnega življenja, se nastanile na samotnih krajih, kjer so stregle nesrečnikom brez vsake pomoči, brez tolažbe, razen njihove velike, vse premagujoče ljubezni in vere; kajti tudi zanje ni bilo več upanja na vrnitev k sorodnikom ali otrokom, tudi ne po smrti nesrečnega gobavca. Junaška žrtev je pomenila večno izobčenje iz človeške družbe.

»To je bilo veličastno — junaško — vzvišeno! Ali pa naj rečem ostudno — prismojeno — blazno?« si je dejala gospa Outram. »Taka dejanja so bila samo za drugo dobo, za dobo vere in viteštva, dobo velikih in junaških dejanj, četudi je bil temni srednji vek. Zdaj je vse drugače.«

V kake pol ure prineso sanitejci prvega mrtveca.

»Od katere stotnije je?«

»Od sedme.«

»Kam jo je dobil?«

»Po vsem telesu. Je ves razmesarjen.«

»Torej granata?«

»Da, granata. Ravno vstajal je, ko je padla predenj in ga ubila.«

»Je mlad?«

»Ravno v fantovskih letih je bil.«

»Kako se pa piše?«

»Ne vem, a prišel je šele včeraj, je nov, a je bil že enkrat ranjen.«

Odprl sem usta, in grozna slutnja mi je šinila v glavo.

Odgrnil sem počasi deko in pogledal na nosilnico. Grozen pogled! Mrtvecu manjka ena noga v stegnu, druga v kolenu, roke nima nobene, prsi so preklane čez pol, le obraz je nedotaknjen, a popolnoma sežgan in črn. Široko odprta usta, zažgana obleka in izgubljene oči ter s krvjo premočena nosilnica, grozen pogled! Saj sem že videl sto in sto mrtvih, vsi so imeli grozen izraz, ker so se morali ločiti nenadoma in v strašnih bolečinah,

a tak kot ta ni bil nobeden, tako kot ta me ni pretresnil še nobeden. —

Izkopali smo jamo, in nekdo je prinesel od sedme stotnije križ z napisom. —

O, ali je mogoče? Tone, moj Tone, ali je mogoče? Pa še spoznati te nisem mogel! Tone, moj Tone!

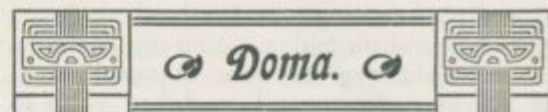
Tone! Da te vidi tvoj oče! Tone, da te vidi tvoja mati! Tone, da te vidi tvoja nevesta!

Zagreblji so ga.

Trgalo se mi je srce žalosti. Mislil sem na pogovor s Tonetom, in skozi meso in mozeg mi je šla žalostna, a resnična zavest: Domačija — vdova, domačija — vdova.

Že so odšli vsi, a jaz sem stal še tam in molil brez besed in se s solzami v očeh poslovil od Toneta.

Darujte za Rdeči križ!

† Kanonik Jernej Voh.

Dne 20. januarja t. l. je Bog odpoklical k sebi svojega zvestega služabnika stolnega kanonika mariborskega, Jerneja Voha. — Pokojnik je bil rojen leta 1844 v Št. Ilju pri Velenju, duhoven, posvečen leta 1867, je služboval na Vranskem, v Slov. Bistrici, v Konjicah, v Novi cerkvi, župnik v Šmartnem in nadžupnik in dekan v Konjicah. Leta 1901 je bil imenovan za kanonika v Mariboru, kjer je ostal do svoje smrti. — Pokojnik je bil blag, plemenit človek po svoji naravi, goreč in delaven v svojem poklicu, pobožen in svet duhoven, ki je z besedo, s pesom in posebno s svojim življenjem vsekdar odločno oznanjeval evangelijski nauk. Bil je v občevanju z vsakim ljudomil, in neizmerno pri-

Avtomobil po srbskih cestah.

Angleška zrakoplovna bomba.

»Toda,« je morala nadaljevati, »žena ostane žena, ljubezen ljubezen. Ali jo morem iztrgati iz srca, in naj je še tako majhna? In kdo zahteva od mene, da se odtegnem človeški družbi, kdo zahteva od mene življenje v zapuščenosti. Samo potrpeti moram. In če stopim pred sodišče in se izpostavam radovednim, škodoželjnim pogledom občinstva, kaj pridobim pri tem? Izženo me iz družbe in proglasé tudi mene za gobavo. Če se podam z očetom v daljne zakotne kraje, ali me ne bo venomer spremljevala mučna zavest, da sem se izneverila svoji dolžnosti? Ne, Mabel, nič drugega ne preostane, kakor storiti, kar drugi ljudje, namreč trpeti in prenašati. Ali imam še toliko ljubezni do Ralpa, kolikor je je potreba, da lahko izpolnim svojo dolžnost?«

Prešla je v duhu čas, ko je bila nevesta, prešla svoj zakonski stan in si klicala v se spomin: mala znamenja ljubezni, veliko spoštovanje, ki je rastlo do oboževanja, ki ga ji je izkazoval v družbi, darila, ki jih ji je poklanjal od časa do časa, »male, pozabljene dokaze ljubezni brez imena.«

In čutila je, kako so se občutki zoper moža mirili. Najprvo se je zbudilo v njenem srcu nekaj, dasiravno ni bilo ljubezen, je vendar imelo neko podobnost z dolžnostjo. V tem občutku se je sama sebi zdela vse nekaj drugega, kakor pa samo kraljica sezone. Prvikrat v življenju se je čutila ženo in spoznala, da ima ta stran njenega bistva mnogo višji, svetejši pomen, kakor se je zavedala dosihmal.

Noč se je nagibala k dnevni, ko je vstala, zaprla knjigo in pokleknila. Takrat je spoznala, da ni še nikoli prej molila. Pač, v cerkvi je bila mnogokdaj, brala je molitve, pela pesmi in hvalnice in tudi presojevala pridigarjev glas, a molila ni nikoli. Nadnaravnega sveta se nikdar ni zavedala; nikdar se ji še niso bile razodele sile, ki jih ne umejo čuti in ki vendar tako čudovito vplivajo na človeško življenje. A sedaj v tišini poslavljajoče se noči, ko se je kradla zora skozi okno, je molila. In molila je Boga za pomoč, da premagá svoj ponos, ki je bil tako strašno kaznovan in ponižan, prosila za pomoč proti nezvestobi v lastnih dolžnostih, ki jih je spre-

jela s prepričanjem, za pomoč proti figovstvu, v katerem bi bila pretrgala sveto zvezo, četudi vsled strašnega pritiska; prosila je za moč in pomoč, da bi premagala naravni stud in strah, molila, da bi mogla biti nesrečni stvari, ki se imenuje njen mož, v pomoč in tolažbo v bodočih trpkih dneh njegovega življenja.

Okrepčana v molitvi je vstala in šla v njegovo sobo.

»Mislim, da se gospod Outram začne zavedati,« je dejala služabnica. »Odprl je oči in se ozrl okoli, kakor bi nekoga iskal. Nato jih je spet zaprl.«

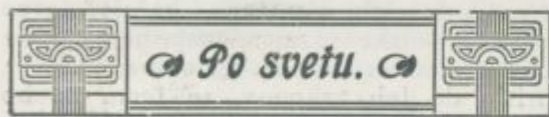
Čakali sta in čakali. Potem je bolnik vnovič odprl oči, in pogled se mu je ustavil na ženi. Zdel se je zadovoljen; ni umaknil pogleda od nje, tudi takrat ne, ko je odšla, da bi mu prinesla okrepljene pijače. Tudi takrat ji je sledil njegov pogled z istim koprnečeposečim izrazom. V njem je bila prošnja za usmiljenje in sočutje, odpuščanje in za popolno pozabljenje strašne preteklosti.

(Dalje.)

jazen, v sodbah prizanesljiv mož, ki ga je moral ljubiti vsakdo, ako ga je poznal. Ljubil je Boga, njegovo Cerkev, ljubil je svoj dom in rod, in temu namenu je bilo posvečeno vse življenje pokojnikovo.

Razumeval je potrebe časa; ves je bil vnet za katoliško časopisje. Bil je zvest sotrudnik »Slovenskega Gospodarja«, »Slovenca« in »Straže«. Molil in neumorno delal je do pozne starosti. Pokoja njegova gorečnost ni poznala. — Ako si se sestel s pokojnikom, takoj si ga vzljubil, takoj si začutil, da imaš pred seboj svetega moža. — Časni zakladov ni zapustil, bil je izmed redkih mož, pri katerih levica ni vedela, kaj dela desnica; zato pa je zvestega služabnika Bog oblagodaryl z dolgim, zaslug bogatim življenjem, s čudovito potrpežljivostjo v starosti in boleznih. Blagor jim, ki umrjo v Gospodu, ker njih dela gredo za njimi.

Svečenik po Srcu božjem, spavaj v miru!

Svetovna vojska.

19. febr. Na Kavkazu so Rusi zasedli važno turško trdnjavo Erzerum. — Lahy so obstreljevali Malborget; pri Rombonu in pri Oslavju so naši odbili vse sovražne napade. — Naše čete, združene z Albanci, so zasedle Kavajo, važno točko južno od Drača. S tem je zveza med Dračem in Valono na suhem pretrgana in Drač od treh strani obkoljen. — Pred Dračem je naš podmorski čoln potopil francosko prevažalno ladjo. — Na nemško-francoskem bojišču so se vršili na raznih krajih hudi boji. — Posebno živahno zadnji čas na vseh bojiščih delujejo zračna letala.

19. febr. Na koroški fronti so Lahy obstreljevali okolico Ugovica, na soški črti Mrzli vrh in goro sv. Mihaela. — Laški aeroplani so včeraj napadli Ljubljano, pa so imeli slabe uspehe. Večina letal je bila že na bojni črti prisiljena, da se je vrnila. Troje letal je prišlo do Ljubljane in so vrgla nekaj bomb v bližino neke bolnice in nekaj po ljubljanski okolici. Ko so se sovražni letalci vračali, so jih naši napadli in jim sestrelili eno veliko Kaproni-letalo.

Ženska — fijakarica.

— Rusi, ki so vzeli Turkom trdnjavo Erzerum, pravijo, da so ujeli 100.000 Turkov in veliko topov. Potrjeno to poročilo še

Ženska v železniški službi.

Čehinja Dolenska — dimnikarica.

ni, gotovo pa je, da je za Turke izguba Erzeruma občutljiv udarec.

20. febr. V Albaniji napredujejo naše čete. Zasedle so Berat, Ljušinj in Pekinje. V teh krajih je bilo ujetih 200 orožnikov Essad paše. — Oddelki pri Kavaji so dosegli morsko obrežje. Sedaj je Drač popolnoma obkoljen.

21. febr. Ob Soči so boji s topovi vedno bolj živahni, posebno hudi so bili pri Plaveh. — Naša letala so zopet pohitela v Lombardijo. Dve sta prišli na poizvedovanju do Milana; druga so obstreljevala Desenzano in laške kraje ob gardskem jezeru. Letala so se vrnila nepoškodovana.

20. febr. Poročila ruskih listov o izgubah Turkov pri zavzetju Erzeruma so zelo pretirana. Turki pravijo, da so se v redu umaknili in da so po raznih utrdbah pustili kakih 70 starih topov. Tudi angleška poročila svare pred pretiravanjem ter pravijo, da je Turek na tem bojišču

še vedno nevaren. — Poveljnik armade, Nikolajević, je prišel v Erzerum. — Na Kutelmaro so Turki iz zrakoplovov metali bombe in poizvedovali. — Grška si je baje prisvojila južno Albanijo. Zaradi tega je razmerje med Italijo in Grško kot struna napeto. To se je pokazalo tudi v grški zbornici, kjer je zastopnik otoka Korfu zelo ostro napadel postopanje Italije. Grki se boje, da bi Italijani za stalno ne zasedli otoka Korfu.

23. febr. Pri Tarnopolu na ruskem bojišču so naši v manjših bojih zavrtili sovražnika. — Na laškem bojišču provzročajo boji s topovi mnogo požarov. — Južnovzhodno od Drača so naše čete vrgle sovražnika iz njegovih postojank. Avstrijski letalec je metel bombe na laške ladje, ki so bile v draškem zalivu; zadel je prevožno ladjo, ki se je vžgala in potopila.

23. febr. Na francosko-nemškem bojišču so Nemci zelo oškodovali postojanke Francozov z razstreljevanjem jarkov. Ujeli so okoli 350 mož. — Na višinah reke Maas so divjali hudi topniški boji. Vzhodno od te reke so Nemci napadli sovražnika ter ga vrgli iz utrjenih postojank, ki so jih Francozi celo leto trdno držali, zato da so Nemcem v severnem delu Woevre obteževali zvezo z drugimi vojaškimi oddelki. Napadli so deset kilometrov na široko in prodrli tri kilometre globoko. Poleg mnogih mrtvih, ki jih je imel sovražnik v krvavih bojih, so Nemci ujeli več nego tri tisoč Francozov in mnogo vojnega blaga. S tem napadom so se Nemci približali za tri kilometre trdnjavi Verdun.

23. febr. Sazonov, ruski minister za mednarodne stvari, je govoril v ruski dumi o sedanjem položaju. Rekel je seveda, da Rusi vztrajajo do končne zmage, ker je zveza med zavezniki trdna, četudi so daleč narazen; na Poljskem so Nemci ustanovili poljsko vseučilišče, to pa je le pesek v oči, Srbi in Črnogorci naj se ne boje, tudi zanje kakor za Belgijce pride čas rešitve; posebno Nemcem očita, da si hočejo osvojiti ves svet, kar se jim pa po njegovem mnenju ne bo posrečilo; trdno je prepričan, da bo mir kadar se sklene, za Rusijo časten. — Kakor se vidi, Rusi še sedaj ne izprevidijo, da samo za Angleže lovijo kostanj iz žerjavice, istotako drugi.

Ženska — šoferka.

24. febr. Naše čete so včeraj v Albaniji Lahe in njih zaveznika Essad pašo pri Draču v hudih bojih premagale. Dopoldne so se naši vojaki polastili sovražnih sprednjih postojank pri Bazar-Sjaku. Opoldne je bila vzhodno od tega kraja iz svojih postojank vržena laška brigada Savona, obenem so na drugem kraju naše čete 10 kilometrov južnovzhodno od Drača v

letela ob hišo posestnika Jerina ter je streho in zid nekaj pokvarila. Gospodar je bil na dvorišču, pa se mu ni primerilo nič hudega. Peta bomba je priletela v Ljubljano, pa se ni razpočila.

Medtem pa je megla izginila in solnce je posijalo na Ljubljano. Bilo je nekaj čez poldne, — opazili smo velik sovražni aeroplan, ki je krožil nad nami ter tudi metal bombe. —

Ta si je izbral drugi konec mesta. Prva bomba je padla na cesto med Ljubljano in staro cukrarno, druga pa na Lichtenturnov vrt, blizu hiše ravnatelja Remca. Na Marijaniški vrt na gredice so prileteli šrapnlski drobci.

Ljudje so bili splošno mirni, a preveč radovedni.

Rusi so v Kavkazu po hudih in dolgotrajnih bojih zasedli Erzerum, največje mesto v Armeniji, ki je služilo do sedaj Turkom za skladišče živila, za opirališče, in je bilo najbrže tudi bivališče generaln. štaba vojskujočih se Turkov.

Nimamo sicer še podrobnih poročil o teh bitkah, ne vemo, koliko so Turki izgubili vojakov pri branitvi trdnjave, koliko so jih izgubili Rusi ob napadih, vendar to je gotovo, da je za kavkaško bojišče to velika zmagala

Rusov, katere se gotovo izredno vesele, ker že leto dni niso dobivali drugega na bojiščih kakor batine.

Zmagala je pri Erzerumu velika premoč. Kakor so poročali ruski listi, imajo Rusi na tem bojišču nad pol milijona vojakov, dočim jih Turki niso imeli niti polovico toliko. — Zmagal je vrhovni poveljnik Nikolajevič; odkar je prišel ta kot general na Kavkaz, so se razmere začele ugodneje razvijati za njegove čete, seveda je on zahteval velikih sil. In Nikolajevič ima tudi to nelepoto lastnost, da se mu vojaki nič ne smilijo. Če jih deset, petdeset tisoč pade, to mu nič ne oteži. Saj se gotovo še spominjamo, koliko tisoč vojakov je žrtvoval Nikolajevič brez potrebe pri Przemyslu. Kar se mu tam ni posrečilo, to je dosegel pri Erzerumu. — Posledic sedaj še ne vidimo, vendar je gotovo, da bodo Turki morali precej moči postaviti na to mesto, ako bodo hoteli ustaviti rusko prodiranje.

Poduk veronauka pred upravnim sodiščem.

Dne 10. februarja je upravno sodišče obravnavalo pritožbo nekega Schölerja iz Gablonza, ker so šolske oblasti njegove

otroke, ki so kakor vsa njegova družina brez vsakega veroizpovedanja (konfessionlos), silile, da morajo obiskovati poduk iz veronauka. C. kr. namestništvo v Pragi je to pritožbo zavrglo iz razloga, da v Avstriji mora vsak učenec učiti se v šoli veronauka, ker to zahteva državni šolski zakon, ki stremi za nravno-versko vzgojo otrok, kar se pa brez poduka ne da doseči. Schöler se je pritožil na ministra za uk in bogočastje, rekoč, da za nravno-versko vzgojo preskrbi lahko družina sama; sploh pa, da je treba delati razloček med vero in veroizpovedanjem. Lahko kdo ni v nobeni veri zapisan, pa ima le vero. — To modrovanje je Schöler predložil tudi upravnemu sodišču, ki pa je tudi, kakor poprej vse druge oblasti, to pritožbo, ker v zakonu ni utemeljena, zavrglo. — Čudno, da se ljubi ljudem v takih resnih časih s takimi zlobnimi otročarijami nadlegovati šolske in upravne oblasti. Taki dogodki pa, ki se večkrat pojavljajo tudi v naših deželah, niso tuji — kažejo, da so sedanje šolske razmere nejasne, kar se tiče zakonitih določil. Kdor ve, kako je prišlo do teh zakonov, se temu ne bo čudil; dvema gospodoma ne more nihče služiti, najmanj pa postava veri in neveri. — Verskega poduka ljudem sploh primanjkuje. Vendar bi vsak rad nastopal v verskih stvareh kot večak in zabavljal, najrajši pa taki, ki niti šest resnic ne znajo. Nič bi ne škodilo, če bi tudi odrasli včasih vzeli v roke katekizem.

*****

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani

registrirana zadruga z omejeno zavezo

Dunajska cesta (uradni prost. I. nadstr.)

priporoča svojo

- zalogo vsakovrstnega kolonijalnega in specerijskega blaga;
- zalogo najboljših mlekarskih izdelkov: sira, masla, kondenziranega mleka;
- zalogo zajamčeno pristnega vina iz Kranjske, Štajerske, Ogrske, Hrvaške, Istre in Dalmacije, najboljše domače slivovke, tropinovca, konjaka in ruma. (Kleti v Spodnji Šiški št. 152);
- zalogo vsakovrstnih kmetijskih strojev. Strojnik vedno na razpolago;
- zalogo raznih močnih krmil, gnojil in modregalice.

ALOJZIJ TRINK

STAVBNO IN POHIŠTVENO MIZARSTVO
LJUBLJANA, LINHARTOVA UL. 8

SE PRIPOROČA CENJEN. OBČINSTVU V LJUBLJANI
IN NA DEŽELI ZA IZVRŠITEV VSAKOVRSNIH DEL

IZDELOVANJE

ŽNIDARŠIČEVIH PANJEV

Ugodna prilika za živinorejce, kupce, prodajalce

Ako želite kupiti ali prodati: konje, debele vole, plemenske vole, bike, krave breje in steleti, teleta za klanje, breje svinje, plemenske prasce, pitane prašiče, plemenske koze, kozličke, ovce in belgijske zajce, se oglasite ustmeno ali pismeno (znamko za odgovor!) v pisarni Vnovčevalnice za živino, Ljubljana, Dunajska cesta 29, vsak delavnik od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne, kjer bode te zahtevano živali kupili, oziroma prodali. ♦♦♦♦

General Porro, načelnik laškega generalnega štaba. (1)

General Cadorna, laški vrhovni poveljnik. (2)

naskoku vzele močne utrdbe pri Sasso bianco. Sovražnik je bežal iz jarkov in se umika na notranjo obrambno črto. Naše čete pritiskajo za njim.

24. febr. Uspeh nemških čet ob reki Maas se izpopolnjuje. Zasedli so kraje Brabant, gozdove okrog Beaumont in Herbebris. — Na ruski meji orožje počiva, ker je padel zelo visok sneg.

* * *

Za nas Slovence najbolj zanimiv dogodek je bil izza zadnjih dni vojske napad laških zračnih letalcev na Ljubljano. Bilo je to 18. februarja t. l. Minulo je že sto let, odkar so se vršili v Ljubljani vojni dogodki v Napoleonovih časih.

Ljubljana je bila 18. t. m. zagrnjena v gosto meglo. Zato prebivalci niso mogli opaziti prvih laških ptičev, ki so bili nad Ljubljano že okoli devetih dopoldne, pač pa so slišali regljanje koles zrakovplove nad seboj. V sled megle se letalci dolgo niso mogli razgledati, kje da so in kaj da morajo obmetavati z bombami. Držali so se zato Grada, in okoli Grada ploveč so metali bombe. Prva je priletela na trg, kjer stoji poleg vojaška bolnica, razkopala je meter globoko in dva in pol metra široko luknjo. Nekaj šip sosednje hiše se je razpočilo vsled pritiska zraka. — Vrgli so sovražniki blizu cerkve sv. Jakoba tri bombe, od teh je ena sama pri-

Prvi veli list.

Pred hišo je rasla košata visoka lipa, v njeni sencu je stala miza, kjer so domači poleti obdovale.

Poletno jutro po viharnem dežju; kako lepo, hladno, prijetno. Vihar ponočni se je poznal. Po travnikih je klonila trava, po njivah je žito deloma poleglo; z drevja je piš odtrgal marsikak list, našel je že tudi kakega velega in ga vrgel na tla.

»Glej, Ana,« dejal je mož svoji mladi ženi, ki sta sedela pod lipo pri zajutruku, »že diši po jeseni,« in pobral je rumen, vel list, ki je padel z lipe ravnokar na mizo.

»No, nikari ne govori že o jeseni, prvi rumen lipov list nič ne pomeni. Pogledaj po vrtu in na travnike in njive, kako vse bujno raste in cvete. In kaj vzbujáš take jesenske spomine sebi in meni, ko se je nama morda ravnokar skrila lepa pomlad najinega skupnega življenja.«

Mlada žena si je pri tem popravila svoje črne goste lase, ki so ji vsled jutranje sape

Pred dardanelsko »akcijo«.

Kakor so si predstavljali Angleži.

radovedno pogledovali čez čelo. In tedaj se je zopet priigrjal z lipe droben suh listič na glavo mlade žene med njene lase. Ona tega ni čutila.

»Vidiš, da imam le jaz prav,« reče mož in se stegne med njene kite po vel list. Ko je segal po listu, zagledal se je v hipu v lase in rumen list mu je padel iz roke.

»Kaj pa imam posebnega na glavi, da si se tako zamislil, ali ni kaj v redu?«

»Vse v redu, draga moja, le vel list sem opazil med tvojimi lasmi in bi ga bil rad odstranil.«

»Suh list?«

»Da, suh list!«

»Saj si ga odstranil!«

»Da, list sem odstranil.«

»Ali je bilo še kaj drugega?«

»Nič, prav nič, nikar se ne razburjaj!«

Mož se je izgovarjal kakor je vedel in znal, da ni ničesar opazil, žena pa je le tiščala vanj, upirala vanj svoje oči, tako da so se možu oči zbegale in da je žena takoj sklepala: to mora nekaj pomeniti.

»Kaj pa upiraš svoj pogled v moje oči, kakor bi jih hotela predreti. Samo kače, saj veš, izvabljajo tako k sebi svoje žrtve,« šalil se je mož.

»Tu ni treba nobene šale,« reče žena že precej razburjena, »že dalje časa se mi je zdelo, da vedno nekaj prikrivaš pred menoj. Sicer znaš to lepo utajiti, a kak trenutek, ko se ne obvladaš, pa se tvoja zadrega le pojavi. Prav takrat hočeš biti meni nasproti prav posebno prijazen, pa se ti ne posreči.«

Mož se je glasno smejal in je rekel: »Ti govoriš, kakor da sva poročena teden dni. Kdaj se vendar umiriš, kakor se spodobi ženi, ki je že deset let omožena? Saj mi moraš vendar priznati, da ti ves čas nisem dal nobenega povoda za nevoljo.«

»Ali sem mar že prestara zate, ker me spominjaš, da sva že deset let poročena? Take reči človek vé, toda o njih vsaj nasproti ženski ne govori. Že to kaže, da se je pri tebi nekaj izpremenilo, kajti kaj takega danes prvič slišim od tebe. Nekaj mora biti. Najbolje je, da naravnost poveš, ker potem je odpuščanje še mogoče.«

»Ana, ne bodi netečna; tu ni nobenega govora o kaki krivdi, zato ga tudi ne more biti o odpuščanju.«

»Ivan, ne govori tako, saj veš, da me to grozno boli. Saj nočem več siliti, da mi poveš, ako bi moral s tem samega sebe ponižati in osramotiti, toda to stoji, da med poštenim možem in ženo skrivnosti ni.«

»Ali res še ne bo konca, Ana?«

»Ah, kako srečna sem bila, dokler sem lahko živela v misli, da moj mož ničesar ne skriva pred menoj, da je njegovo življenje kakor odprta knjiga pred menoj. A sedaj —«

»Veš Ana, to gre pa že predaleč.«

Jokajoča mu reče Ana:

»Pa povej, zakaj si se tako zamislil, ko si mi pobral suh list iz las, zakaj si tako zbehan postal, ko sem te povpraševala po vzroku.«

»Ne sili vame!«

»Ne, jaz hočem vedeti.«

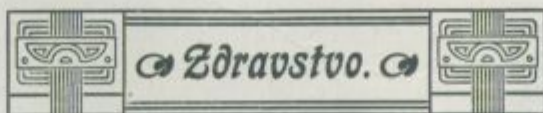
»Ne, tega ti jaz ne povem, a pojdi po ogledalo in oglej se po vzroku, a pregledj prav natančno.«

Ana ga pogleda, res vstane in gre v sobo. Dolgo je ni bilo nazaj pod lipo. Mož je zvižgal in si prižgal smodko. Skoraj je že portorika dogorela, ko se prikaže Ana skozi hišna vrata ter jo počasi prikoraka pod lipo. V desni roki ji je visel siv las.

»Seveda si ga takoj izrvala,« se je šalil Ivan. »Daj ga meni,« — in pobral je rumeni lipov list na tleh, »da ju skupno spravim za spomin na današnji dan. — No, ali si še kaj nevoljna.«

»Ah, speljal si me, dragi moj. Najraje bi si izpulila vse lase z glave, da sem tako ne-spametna.«

»Ne, ne, jaz sem popolnoma zadovoljen z enim. Hotel sem le reči, da po jeseni diši, — jesen sama pa, draga moja stara, je hvala Bogu, še daleč.«

Rane dober vremenokaz. Prof. Mitchwell v Ameriki je poizvedoval svoj čas, v kaki zvezi naj bi bila izprememba vremena z bolečinami, ki se javijo ob taki izpremembi pri ljudeh, ki so imeli kdaj kako rano. Dopisoval je več let z vojnimi invalidi in prepričal se je, da čuti človek, ki je imel kdaj rano, na dotičnem mestu bolečine, ki mu naznanjajo, da se bo izpremenilo vreme na slabše, in to še, kadar je najlepše vreme in ne vé vremenokaz na oknu še ničesar o izpremembi. Človeško telo je na

dih, ki so bili že bolni in ranjeni, bolj občutljivo za izpremembe v zraku. Iz pisem invalidov je dognal Mitchwell, da so se obudile bolečine starih ran pri onih, ki so bivali v istem kraju ob istem času, val bolečine se je gibal v gotovi smeri in gotovi hitrosti. Da bi spoznal, od kod pride to razburjenje, se je zvezal Mitchwell z najznamenitejšimi vremenski opazovalci v Ameriki in je izprevidel na podlagi točnih poročil, da so občutili veterani vsako depresijo v zraku, ki je šla od vzhoda napram zahodu in narobe, čutili so zračni pritisk pa le tisti, ki so stanovali v ozemlju, kjer se je izpreminjalo vreme. Zona bolečin pa je bila vendar obsežnejša kakor zona deževja, ker je znašala navadno 750 milj napram 600 milj, katere je naredilo slabo vreme. Tudi naši ranjenci bodo prinesli iz vojne vremenokaze. Pa redno trenje, kopanje in v potrebi tudi mazanje dotičnega mesta bo pregnalo sčasoma nasledke in spomine ran. — Vreme vpliva tudi na glas. V deževnem vremenu ni glas tako jasen in čist. Neki učitelj petja je opazil, da so bili glasovi pevcev, kadar se je napovedovalo slabo vreme, nekam tlačeni in medli, kakor hitro se je izpreminjalo vreme na boljše, tako hitro so se osvežili glasovi in če je pritisnil za jugom suh mraz, so postali glasovi posebno jasni in visoki. — Vreme pa vpliva

Po dardanelski »akciji«.

Kakor se je pa v resnici zgodilo.

tudi na dihanje. Jug, posebno mokrotni, dela težko sapo, burja ne dene dobro ljudem, ki so slabotnih pljuč, ob jasnem suhem mrazu je dihanje lahko in krepko. Kako vpliva vreme na izmeček, to se študira lahko na mestnem tlaku. Bolj ko se obrača na južno, bolj je opljuvan tlak in več kašljanja se sliši. Kakor razmoči jug zemljo v blato, tako omeči menda zadelana pljuča.

Bezgavke so zatečene ali gnojne. Napravi si smolnat obliž in prilepi si ga pod vratom, to izvleče hudo vročino. Na vrat devaj v žganje namočeno ali z medom namazano krpo; ko se je ogrela, deni drugo. Da se hladi vročina in izčisti grlo, je treba pogostoma grgrati. Zelnica, apnica, mleko z medom in žajbeljem, žgibelj in med na jabolčnem kislu, celinčni čaj so prav dobre grgljanke. Za uživanje stolci dve pesti bučnega ali kumarčnega semena ali češpljeve peške, zavij v krpo in iztisni v pol litra vode, osladi z medom in jemlji večkrat požirek. Ako je vročina po celem telesu, se umij dvakrat na dan z okisano vodo po celem telesu. Včasih se naredi pri bolezni v grlu

nekake kepice v žilah na zapetju. Te terejo na kmetih in preženejo bolezen ali vsaj mislijo tako. »Bezgovke tretje« se imenuje ta način zdravljenja. Tudi kosci bezgove šibe, nanižane na nit in navezane okrog zapetja, pomagajo baje zato. Najbolj varno je, poklicati pri vnetju v grlu zdravnika, ker je umrl že marsikdo vsled zatečenih bezgovk, ako si ni iskal pravočasno pomoči.

Gospodinja.

Krušna juha za bolnike. Jako posušen pšeničen kruh zriblji, zažneti, kolikor se da, vanj rumenjakov (po 2 rumenjaka za četrt litra juhe) in prevri na mesni juhi ali na vodi. Ako kuhaš na vodi, prevri poprej na kropu za lešnik masla in žličko ovsene moke ali prevri moko na maslu in zalij z vodo. Take juhe okrepe in nasitijo bolnika pa tudi zdravega.

Staro blago se popravi s pranjem. Pobledele kašmir namoči za pol ure v mlačni milnici, v kateri je tudi par žlic salmijaka, potem izplakni v čisti mehki vodi. V liter vode deni dve žlici boraksa in kroglico plavila, dve žlici kisa, namoči v tem kašmir in raztegni za sušenje. To velja za modre in za rdeče kašmirje. Črn kašmir in rjav kašmir namoči, ko je opran, v dobri črni kavi. Bel kašmir ni več lep, ko postane bolj medle barve, ako ga opereš, je tudi malokdaj prav lep, bolje je, da ga zarumeniš. V to svrhu skuhaj močan ruski čaj ali pa kuhaj dve pesti katanice s korenino vred na liter vode in namoči v njem blago. Madeže je treba prej vun spraviti. Sicer se opere bel kašmir prav lepo z mlekom. — Pobledele katun namoči čez noč v slani vodi, operi zjutraj v milnici, deni za par ur v kis in obesi, ne da bi ovila. — Pobledele rokavice, trakove in čipke pobarvaš lahko v čaju ali v kavi, v bezgovem soku, v prežiljki. Bezgov sok

Angleški »prostovoljci«.

Stražnik: »Rešim vas, ako se potem prostovoljno javite za vstop v vojsko?«

dá prav lepo vijoličasto barvo, ki se naredi lahko bolj vidna ali bolj zamolka. Zrele jagode se pristavijo k ognju, zmečkajo in precedijo. Kar je volnena, se namoči v vrelem soku, usnjate in svilene rokavice in drugo pa v mlačnem, treba je presoditi, kaj prenese blago. Ko se je napilo skoz in skoz barvila, se obesi v senco. — Zarumenelo perilo namoči v sirotki in izplakni — ali peri kakor navadno, ali deni v vodo za izpiranje tri žlice špirta in žlico terpentinskega olja. Kjer se izpira na tekoči vodi, pa preplakni vse kose še v škafu s tako pripravljeno vodo. — Sa te nasto obleke zamolke barve namoči v redki izkuhi otrob ali moke ali namaži s kuha-

nim krompirjem, premencaj, izplakni v mlačni vodi, namoči malo gume in lima, prevleci izprano moko blago skozi to razprostino, iztisni rahloma ali obesi tako, da se odceja. Viseti mora v senci. Ko je vlažno, zgladi na narobni strani, a tudi predno obesi, moraš obrniti narobe. — Vezeni platneni ovratniki in podobno. Napravi mrzlo milnico, na dva litra vode deni žlico terpentina in žlico salmijaka, namoči v tem za par minut vezenje, mencaj rahloma, ali tako, da držiš pri tem roke v vodi; ko je dobro čisto, izperi v okisani vodi, iztisni rahloma, ne da bi ožemala in vila, raztegni in vravnaj vse šive, zavij lepo gladko v rjuho in zgladi kmalu, dokler se ne posuši do kraja. Ako je potreba

»Pogovor« med tastom in zetom.

Kralj Nikita: »Srbija je padla, ker so jo čuvali Angleži in Francozi, Črnogora pa vsled pomoči mojega ljubelega svaka — Emanuela!«

Kralj Emanuel: »Ker si mi dal namesto Lovčena — hčer...«

poškrobiti vezenje, napravi redko gelatinino razprostino, namoči in posuši vezenino nekoliko in zgladi. — Vezene volnene reči opereš najbolje z mlekom, naj si bo mleko kislo ali sladko. Blago namoči za pol ure ali dlje, če je treba, v mleku, ako je mleko prav grdo postalo, odlij in nalij drugega. Po mleku postane bolj gosto in krepko. Volno je treba izpirati v mlačni vodi, sicer ostane duh po mleku. — Rumenkasta ali rdečkasta zagrinjala. Na vedro vode deni žlico salmijaka, žlico terpentinskega cveta in 250 gramov mila. Milo razreži v gorko vodo in ko se je razprostilo, zlij v vedro. Namoči zagrinjala za 24 ur v tej vodi, potem odlij vodo in nalij čiste in izplakuj tako, dokler ni voda čista. Mencati ni treba in vleči, posebno če so zagrinjala že stara. V tem slučaju je tudi dovolj, da se namakajo le šest ur. Ako hočeš pobarvati zagrinjala rumeno, prevri za par zagrinjal 30 gramov rabarbarjeve korenine v litru krova. Ko je stalo tri ure, precedi in namoči zagrinjala. Ako je treba škrobiti, primešaj malo škroba, predno precediš izkuho.

Nabiranje mravljičnih jajec. Nabira se pomladi, ko so se že sparile mravlje, najbolje zarana zjutraj, dokler je še rosa, kajti bolj ko se segreva prst, bolj so mravlje hude. Za nabiranje vzemi s seboj primerno globok lonc in motičico ali velik robec, na roke natakni usnjate rokavice ali pa namaži roke s petrolejem. Ko prideš do mravljišča, odvdigni vrh, kar je pod njim, meči šakoma v lonc. Zdaj so v loncu mravlje, jajca in prst. To bi bilo sitno izbirati; to delo naj opravijo mravlje same. Dva načina sta znana: Izkopli luknjo tako globoko, da gre vanjo lonc do roba, okoli luknje odkopli prst za tri prste globoko in za lakt na široko, stresi mravljišče okrog luknje, lonc vtakni vanjo in pokrij z zelenimi vejami. Skrbne mravlje lete okrog, najdejo lonc in se požurijo, da spravijo vanj jajca. — Drugi način je ta: Razprostri velik robec, naloži po sredi zelenih vej, raztresi mravljišče po robcu in povezni lonc sredi vej. Mravlje zvečejo vsa jajca pod lonc. (Lehrmeister für Haus und Feld.)

Drobiž.

Praded našega avtomobila. Voz, ki drči sam od sebe, je bila tiha želja davnih vekov, bilo je mnogo poizkusov, uresničiti te želje, v prerokovanjih in v pravljicah se je omenjal čudoviti voz. V srednjem veku so imeli vozove brez dna; nekaj onih, ki so bili v vozu, so ga porivali hodé, drugi so sedeli na poprečnih sedežih. Malo nerodno je le bilo. V petnajstem stoletju so si pomagali Nemci pri obleganju husitov v* trdnjavi Soz z vozovi, ki so se pomikali, ne da bi bilo kaj vpreženega vanje, in so primaknili voze lahko tik pod trdnjavske zidove. Ti vozovi so igrali vlogo ščitov, za njimi se je skrivalo in bližalo moštvo. Gibanje je omogočila vrva, ki je bila napeljana na kotače, veliko kolo na zobe je bilo gibalo, ki je vrtele druga kolesa voza. Prava gonilna sila pa so bili vojaki v vozu, ki so obračali neko motovilo in so spravili tako celo stvar v tek.

Železničarjem lete pečene ptice v grlo. Rade si napravijo jerebice gnezda ob železnici in posedajo po tračnicah in nasipu, posebno kjer teče železnica v bližini gozda. Neki strojevodja je prinesel večkrat napol osmojene jerebice domov. Izpuščal je sicer paro, da bi preplašil ptice na železnici, ali one so obletele preplašene stroj in so padale omamljene v dimnik, v premog, pod nože kurjaču. Nekoč se je skrila jerebica celo v pepelnjak, kjer jo je našel kurjač spečeno. In naj reče še kdo, da ne lete železničarjem pečene ptice v grlo.

Prijeten občutek nas prevzame, ako vtiramo vsled prehlajenja, prepaha ali vlažnosti boleče ude s Fellerjevim bolečine lajšajočim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. »Elsa-Fluid«. Mnogi zdravniki priporočajo pri bolečinah revmatičnega izvora to dobrodejno masažo. Fellerjev »Elsa-Fluid« zasluži prednost pred vsemi vtiralnimi sredstvi in se ne da z ničemer nadomestiti. Njegov blagodejni, bolečine lajšajoči učinek hvalijo vsi, ki so ga rabili, v vznesenih zahvalnih pismih in imamo nad stotisoč takih prostovoljnih priznalnih pisem. Poleg tega je to slovito domače sredstvo cenejše nego drugi izdelki, kajti biti hoče pravo ljudsko sredstvo. 12 steklenic stane franco samo 6 kron; naroči se pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). Ob enem se lahko naroče Fellerjeve nalahno odvajalne rabarbarske kroglice z zn. »Elsa-Pillen«, izborno sredstvo za želodec. 6 škatlic franco samo 4 K 40 h. To dvoje preizkušeni domači sredstev naj bi ne manjkalo v nobeni hiši. Priporočamo Elsa-izdelke radi in iz prepričanja. Zanesljivo sredstvo proti kurjim očesom je Fellerjev turistiški obliž z zn. »Elsa« za 1 krono in 2 kroni. Poizkus se izplača. (ea)

Knjigovoznica Katol. tiskovnega društva

v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za »Orle«,
kokarde in pentlje z napisi
za društva se izgotavljajo
v najkrajšem času
po zmernih cenah.

Katoliška
tiskarna
II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani
Odgovorni urednik Josip Klovar.